
Historický modul

(Studium) historie není sběrem co největšího množství více či méně přesných informací o minulosti. Je snahou této minulosti porozumět, a to nejen pro ni samotnou, nýbrž proto, že podstatným způsobem určuje naši současnost, naše vlastní životy. Naše myšlení a cítění, prožívání i jednání jsou ovlivněny kulturně, a to sdílenou zkušeností Evropy a českých zemí, jež navazuje na antické, židokřesťanské, středověké i pozdější tradice a integruje rovněž tradice a zkušenosti odlišné. Studium historie, jak je provozováno na Fakultě humanitních studií Univerzity Karlovy, je vedeno právě snahou o porozumění těmto tradicím a jejich proměnám, stejně jako proměnám jejich porozumění. Přitom je přirozené, že i když se v dějinách výrazně uplatňuje kontinuita, větší význam pro aktuální dění mají události a procesy několika posledních staletí neboli tzv. moderní a soudobé dějiny, a jsou proto v nabídce Historického modulu zastoupeny větší měrou. Kromě vlastních dějin je pozornost rovněž věnována (způsobu) jejich zkoumání, čili metodologii historických věd. K žádné historické události nebo procesu se totiž nemáme možnost dostat přímo, nýbrž jen prostřednictvím různě přesných, věrných, kvalitních, a konec konců i v různé míře (ne)zachovaných pramenů, přičemž je důležité uvědomit si, že všechny tyto skutečnosti, stejně jako způsob vyhledávání, kritické analýzy a interpretace historických pramenů, i způsob jejich prezentace podstatně ovlivňují to, jak je minulost vnímána.

Studijní povinnosti

V rámci Historického modulu existují čtyři studijní povinnosti:

- 1) dvousemestrální povinný kurz Úvod do historie I., II.;
- 2) povinný kurz Úvod do humanitních věd a studia vzdělanosti;
- 3) povinnost získat 16 kreditů (= 4 kurzy) z profilových povinně volitelných historických kurzů;
- 4) státní zkouška Evropské dějiny v kontextech.

Úvod do historie I. a II.

Úvod do historie I., II. je dvousemestrální přednáškový cyklus, který posluchačům v prvním semestru představuje základní specifika dějepisného přístupu a pojednává o vybraných (hlavních) přístupech a metodách historického výzkumu a ve druhém semestru přibližuje historickou práci a její výsledky prostřednictvím vybraných problémů (zejména) moderních dějin. V minulých letech začínala výuka metodologickou částí, po níž následoval výklad vybraných kapitol z moderních dějin, v předchozím akademickém roce jsme se však rozhodli pořadí obrátit (čímž současně došlo k nezbytným drobným úpravám obsahu), přičemž po této zkušenosti – učitelské i studentské – bychom rádi v tomto roce přednosti i nedostatky obou přístupů vyhodnotili. I v tomto akademickém roce se studující v zimním semestru seznámí s otázkami a problémy moderních dějin, sdruženými do témat „Jednotlivec a společnost“, „Strukturní proměny společnosti“ a „Společenské konflikty a traumata“. V letním semestru na ně naváže výklad o tom, jak různé historické vědy přispívají k poznání minulosti a lepší orientaci v aktuálním dění. Ve jmenovaných cyklech přednáší většina vyučujících Katedry historických věd, každý v rámci své specializace. Zimní semestr (I.) je zakončen zápočtem na základě písemného testu, letní semestr (II.) zkouškou. Zkouška má rovněž písemný charakter a je pojata jako ověření znalosti vybraného okruhu referenčních textů, k jejichž pochopení otvírají cestu přednášky. Při hodnocení výkonu studujících je kladen důraz nikoliv na memorování faktografie obsažené v textech, ale na postižení hlavních výkladových linií studijních textů (odlišení podstatného a méně podstatného v textu) a schopnost porozumět. Seznam referenčních textů, stejně jako další doporučení k přípravě jsou k dispozici v detailu předmětu ve Studijním informačním systému (SIS). Úvod do historie I., II. je ve studijním plánu doporučeno absolvovat do konce 2. semestru.

Úvod do humanitních věd a studia vzdělanosti

Kurz je historizujícím uvedením do problematiky humanitních věd, které se vyvinuly od konce 18. století z problematiky filosofie. Kurz je zakončen zkouškou.

Povinně volitelné kurzy

Historický modul nabízí profilové i neprofilové, tj. specializační kurzy s širokou škálou témat – od těch z oblasti politických, náboženských a kulturních dějin, přes témata ze sociálních a hospodářských dějin, z dějin výtvarného umění, obyvatelstva a rodiny, až po témata z dějin vědy a vzdělanosti, historické etnologie a další. Cílem je představit studujícím 1) historickovědní způsob pojednání těchto témat (různé směry historické vědy), 2) specifický ráz argumentace v dějepise, který se opírá o historické prameny, a 3) porovnání této historickovědní metody s filosofickým, antropologickým či sociologickým přístupem. V rámci nabídky jsou k dispozici i semináře mající ambici seznámit studenty a studentky vedle dějepisného obsahu také s historickovědními badatelskými postupy, metodami dějepisné heuristiky, pramenové kritiky a interpretace. Případní zájemci jsou tak připravováni jak na to, aby mohli vypracovat dějepisně založenou

bakalářskou práci, tak na studium v některém z návazných historicky orientovaných magisterských studijních programů (především Dějiny moderní evropské kultury a Orální historie – Soudobé dějiny, dále pak historická antropologie v rámci oboru Antropologická studia, popř. Historická sociologie). Pro ty, kdo chtějí své studium orientovat více k historii, je doporučen Historický seminář, který seznamuje s různými historickými disciplínami a specifiky jejich pramenné základny a metod. Absolvování Historického semináře je doporučenou prerekvizitou pro vstup do historické sekce Diplomního semináře – pro zájemce o psaní historicky orientované bakalářské práce je rozumné ve 2. ročníku prohloubit své metodologické znalosti a schopnosti v rámci Historického semináře a ve 3. ročníku psát práci v rámci Diplomního semináře. Povinnost získat 16 kreditů (= 4 kurzy) v rámci profilových povinně volitelných historických kurzů doporučujeme plnit v rámci 3. a 4. semestru studia.

Státní zkouška Evropské dějiny v kontextech

Jedná se o ústní komisionální zkoušku, která podobně jako zkouška z Úvodu do historie prověřuje především schopnost interpretovat text; ovšem zatímco texty pro úvodní zkoušku představují zpravidla kratší pasáže a výňatky z knih, pro EDK je relevantní četba zvoleného okruhu celých knih. Ke zkoušce je nutné nastudovat 10 titulů z širokého seznamu povinně volitelných textů (všechny tyto knihy jsou současně povinné v některém z profilových kurzů Historického modulu). Při výběru knih má student do značné míry volnou ruku a omezen je pouze nutností rozložit svou četbu rovnoměrně mezi alespoň 4 tituly z období starších dějin, 4 tituly z dějin novějších a 2 četby širších historických syntéz. Na základě těchto knih, ale i dalších studijních zkušeností (četba jiných textů, kurzy navštěvované v průběhu studia) je pak dále třeba si ke zkoušce připravit čtyři pětiminutové prezentace. Přípravu ke zkoušce je vhodné rozložit v jistém smyslu do celého studia – jakkoliv je možné načíst 10 knih za půl roku, je z hlediska studijního strategické číst knihy postupně v průběhu několika semestrů a v návaznosti na absolvované profilové i další kurzy. Doporučujeme přípravu konzultovat se studijními poradci, kteří jsou u zkoušky uvedeni – stejně jako u textů pro Úvod do historie i zde platí, že při státní zkoušce se prověřuje pochopení základních tezí knihy a schopnost chápat tvrzení autora v základním historickém kontextu, tj. výkonem, který se u zkoušky hodnotí, není shromáždění faktografie k tématu, ale schopnost postihnout nejpodstatnější a sdělit to komisi.

Bakalářská práce

Členové Katedry historických věd nabízejí zájemcům vedení bakalářských prací; ve výjimečných případech práci mohou vést i externisté, přičemž tyto případy schvaluje vedoucí historické paralelky Diplomního semináře. Zájem studenta by měl ideálně krystalizovat v rámci některého povinně volitelného kurzu, kdy činnost spojená se seminářem volně přejde v individuální spolupráci učitele se studujícím. Není však samozřejmě vyloučeno obrátit se na kteréhokoli z učitelů s vlastním nápadem, jakým směrem by mohla být budoucí práce orientována. Přitom je dobré zohlednit jazykové a „řemeslné“ (paleografie, schopnost provádět orálně historický výzkum apod.) schopnosti studenta, stejně jako jeho možnosti časové a další. Je třeba počítat s tím, že příprava a vypracování bakalářské práce vyžaduje asi rok průběžné práce, takže k domluvě s učitelem na vedení práce a ke stanovení tématu práce, okruhu užití literatury, pramenů a metod by mělo dojít minimálně rok před plánovaným odevzdáním práce. Jakákoliv kratší lhůta se obvykle dramaticky promítá do kvality odevzdané práce, a učitel na ni proto nemusí přistoupit. Oporou pro tvorbu bakalářské práce je Diplomníseminář, v jehož rámci studující v 5. semestru koncipuje projekt své bakalářské práce a v 6. semestru už prostřednictvím konzultací vlastní bakalářskou práci finalizuje.

prof. PhDr. Zdeněk R. Nešpor, Ph.D.
koordinátor Historického modulu